

Szakszervezeti kiáltvány

SZABADSÁG, HOZZÁFÉRÉS, AUTONÓMIA

1. **Az oktatás és a tudomány közjó!** Közös jövőnk feltétele. A felsőoktatás magas szintű tudást és tudásszerző képességet biztosít. Ezért értékeli és hasznosítja a társadalom és a gazdaság.
2. **Szabad tudományt és felsőoktatást, autonóm intézményeket!** A tudomány és a felsőoktatás nem lehet politikai vagy gazdasági érdekek alárendeltje. Az intézmények autonómiáját saját, belülről építkező demokratikus működés módjuk teszi lehetővé.
3. **Szűnjön meg a politikai kontroll az egyetemek felett!** Fel kell számolni azokat az irányítási modelleket – így a KEKVA és más, vállalati logikára épülő formákat –, valamint azokat a külső, kormányzati pénzügyi és adminisztratív kontroll mechanizmusokat, amelyek korlátozzák az egyetemek autonómiáját. Helyre kell állítani az intézmények demokratikus önkormányzatiságát.
4. **Szabad és hozzáférhető felsőoktatást!** Biztosítani kell a hallgatók számára a valódi szabad intézmény- és szakválasztás lehetőségét, és meg kell szüntetni a hozzáférést korlátozó mesterséges akadályokat. A hallgatói önkormányzatiságot meg kell erősíteni: a hallgatói érdekképviseletek működése legyen független, átlátható, és mentes minden politikai befolyástól.
5. **Erős, autonóm közoktatást a társadalom jövőjéért!** A felsőoktatás minősége a közoktatás minőségén is múlik; a tudomány jövője elképzelhetetlen jól működő közoktatás és felsőoktatás nélkül. Olyan közoktatásra van szükség, amely inkluzív és mindenki számára hozzáférhető, képes kompenzálni a társadalmi különbségeket, és nem reprodukálni azokat, biztosítva a felsőoktatásban való továbbtanulás lehetőségét minden tanuló számára, és a 21. századi kompetenciákra — kritikai gondolkodásra, érzelmi intelligenciára, együttműködésre és kreativitásra — épít és készít fel. Az egyetemi gyakorlóintézmények számára is olyan fenntartható finanszírozási és működési modellt kell kidolgozni, amely elismeri azok módszertani központú, bázisintézményi szerepét és speciális többletfeladatait.
6. **Egységes, autonóm kutatóhálózatot!** Helyre kell állítani a magyarországi kutatóintézeti rendszer szakmai integritását, és meg kell szüntetni a kutatóhálózatok politikailag vezérelt széttagolását.

7. **Egységes oktatási és tudományos irányítást!** A bölcsődétől a tudományig átfogó, szakmailag autonóm minisztériumra van szükség, amely biztosítja az oktatási szintek és a kutatás közötti koherenciát, folytonosságot és hosszú távú stratégiai tervezést.

INTÉZMÉNYI DEMOKRÁCIA ÉS ÉRDEKKÉPVISELET

8. **Valódi érdekképviseletet és intézményi demokráciát!** A tudományos közösséget érintő szakmai döntésekbe kötelezően és érdemben vonják be az oktatókat és kutatókat. Az intézményi működés minden szintjén biztosítsák a dolgozói csoportok részvételét – beleértve az adminisztratív és technikai munkatársakat is. A döntéshozatali folyamatok és az erőforrás-felhasználás legyen nyilvános, átlátható és ellenőrizhető. A szenátus szerepét erősítsék meg valódi döntéshozó testületként. Biztosítsák a kötelező és érdemi egyeztetést a szakszervezetekkel mint legitim érdekképviseleti szervekkel. Garantálják a részvételi, demokratikus működéshez szükséges feltételeket (idő, erőforrás, információkhoz való hozzáférés). Biztosítsák a döntéshozók és képviseleti szervek számonkérhetőségét: amennyiben a demokratikus működés nem valósul meg, vagy a képviselet nem a reprezentáltak érdekeit tükrözi, legyenek világos, intézményesített következmények és korrekciós mechanizmusok.

FINANSZÍROZÁS ÉS ÉLETPÁLYA

9. **Stabil, hosszútávú és kiszámítható állami finanszírozást!** Az oktatás és a tudomány nem projektalapú túlélésre, hanem hosszú távú tervezhetőségre épül. Biztosítani kell az elegendő és hosszú távon garantált forrásallokációt, amely lehetővé teszi az intézmények kiszámítható működését és a minőségi kutató- és oktatómunka fenntartását. Az élvonalbeli teljesítmény nem szűk körök kiemeléséből, hanem széles, magas színvonalú bázisra épülő rendszerből születik.
10. **Méltó és európai béreket minden dolgozónak!** A tudományos és oktató munka akkor tud nemzetközi szinten minőséget nyújtani, ha megfelelő szakmai elismerésben és versenyképes bérezésben részesülnek a dolgozók, csökkentve így a ki- és elvándorlást is. Az egyetemi/ tudományos intézmények minden dolgozója érték. Az adminisztratív, technikai és támogató munkát végző dolgozók megbecsülése nélkül nincs működő felsőoktatás és tudomány.

11. **Kiszámítható és vonzó életpályát a fiatal kutatóknak!** Meg kell állítani a pályaelhagyást és az elvándorlást. Olyan átlátható, fokozatokhoz kötött és tudományterületek mentén diverzifikált szakmai teljesítményen alapuló életpályamodellre van szükség, amely biztosítja az utánpótlás folyamatos megújulását. A tudományos és oktatói előmenetel világos, kiszámítható és méltányos kritériumok mentén történjen, és csak valós oktatási és kutatási teljesítmény alapján legyen lehetséges. A pályaelhagyás mögött strukturális okok is állnak: a belépési lehetőségek hiánya és a nem megfelelően kiépített posztdoktori rendszer kiszorítja a fiatal kutatókat.

12. **Igazságos és átlátható pályázati rendszert!** A kutatási és oktatási források elosztása világos, nyilvános és szakmai szempontok alapján történjen, politikai és személyes befolyástól mentesen. Az elbírálás legyen független, átlátható, ellenőrizhető és kiszámítható. A pályázati rendszer ne részesítsen előnyben indokolatlanul egyes tudományterületeket mások rovására, és biztosítson méltányos esélyt a különböző területek számára, figyelembe véve azok eltérő működését és értékelési szempontjait. A finanszírozás tudományterületeken belül ne kizárólag kiemelt, „csúcskutatási” projektekre koncentráljon: elengedhetetlen a stabil, kiszámítható bázisfinanszírozás biztosítása az intézmények és kutatói közösségek számára.

13. **Ágazati kollektív szerződést a felsőoktatásban és a kutatásban!** Szükség van ágazati szintű kollektív szerződésre, amely egységesen szabályozza a bérezés, a munkafeltételek és az életpályamodellek alapelveit. A megállapodás biztosítsa a kiszámítható előmenetelt, a méltányos és átlátható bérrendszert, valamint a munkaterhelés és a foglalkoztatás kereteit. A kollektív szerződés megkötése és fenntartása a szakszervezetek érdemi bevonásával történjen, garantálva a dolgozók érdekeinek tényleges képviselését. Ennek intézményi kereteként szükséges egy rendszeresen működő Ágazati Kerekasztal létrehozása, ahol az érintettek képviselői – köztük a munkavállalói érdekképviselők – a kormány egyenrangú partnereiként vesznek részt a közös stratégia kialakításában és a megállapodások folyamatos felülvizsgálatában. Helyre kell állítani az állami egyetemi státuszt és a közalkalmazotti jogviszonyt, mint a kiszámítható, átlátható és közérdeket szolgáló működés alapjait. A munkavállalókkal az elmúlt időszakban kötött szerződések nem tekinthetők valódi konszenzus eredményének, mivel azok rendszerszintű kényszerhelyzetben születtek.

MUNKAFELTÉTELEK ÉS IGAZSÁGOSSÁG

14. **Emberhez méltó munkaterhelést!** Az oktatók és kutatók és az intézményekben dolgozók túlterheltsége nemcsak az egyéni jóllétet veszélyezteti, hanem közvetlenül rontja az oktatás és a tudományos munka minőségét, az intézmények működésének hatékonyságát és minőségét is. A fenntartható működés érdekében olyan munkaterhelési és értékelési rendszerekre van szükség, amelyek figyelembe veszik az oktatási, kutatási és adminisztratív feladatok valós idő- és energiaigényét. A tudományos és oktatási teljesítmény értékelésének diverzifikálnak kell lennie: el kell ismernie a különböző tudományterületek sajátosságait, az oktatási innovációt, a közösségi és társadalmi szerepvállalást, valamint a nemzetközi és hazai együttműködések is, miközben az intézményi működéshez nélkülözhetetlen adminisztratív és technikai munka is megfelelő elismerést kapjon.

15. **Egyenlő esélyeket a tudományban!** Fel kell számolni a nemi, kisebbségi, társadalmi és egyéb diszkrimináció minden formáját. Minden egyetemen szükség van valódi, nyilvános és számonkérhető, a méltányosságot célzó stratégiára, amely nem pusztán formális vállalás, hanem konkrét intézkedésekben és mérhető célokban jelenik meg, és amelyet rendszeres monitorozás, értékelés és továbbfejlesztés kísér. Ezeknek a stratégiáknak összhangban kell állniuk a 21. századi társadalmi elvárásokkal, és aktívan kell támogatniuk az inkluzív, sokszínű és igazságos akadémiai környezet megteremtését.

Aláírók:

FDSZ-BME - Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Budapesti Műszaki és

Gazdaságtudományi Egyetem Intézményi szervezete

FDSZ-CORVINUS - Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Budapesti Corvinus Egyetemi Intézményi Szervezete

FDSZ- MKE - Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Magyar Képzőművészeti Egyetem

FDSZ-MOME - Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Intézményi Szervezete

FDSZ-PTE-SZD - Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Pécsi Tudományegyetem Szekszárdi Alapszervezete

MZTSZ-LFZE - Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

PSZ; - Pedagógusok Szakszervezete

TDDSZ-Kutatóhálózatok; Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete Kutatóhálózatok

TDDSZ-PTE Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete PTE csoport